

Ledare

Revision med ett fokus: att främja gudstjänstfirande i vår tid

»för knappt en månad sedan beslutade kyrkomötet med överväldigande majoritet om en ny kyrkohandbok«

Det är nu 32 år sedan som dåvarande Läronämnden i sitt yttrande om förslag till ny kyrkohandbok konstaterade att ”Det är svårt att anföras skäl för att en viss struktur för högmässan skall vara den tuga. Under historiens gång har gudstjänsten ändrats och utvecklats på många olika sätt [...] Detta är givetvis inte bara något som har *skett*. Det är också något som *sker* och som *kommer att ske*.”

Bakom fanns en slags pendelrörelse där 1968 års kyrkohandbokskommitté kan sägas ha fäst särskild vikt vid liturgisk frihet och det som kommittén såg som samtidens behov. När förslag till gudstjänstordningar var uppe i kyrkomötet 1975 låg tyngdpunkten däremot på det som anknöt till (delar av) kyrkans liturgiska tradition. Då kyrkohandboken återkom för beslut på 1980-talet drev Centralstyrelsen en linje där pendelrörelsen slog mot traditionsargumenten, medan Evangelieutskottet, som beredde frågan vid 1986 års kyrkomöte, lutade åt kyrkohandbokskommitténs inledande avvägningar med samtidsförnyelse i fokus.

Sammanhanget är i högsta grad relevant för det skede som Svenska kyrkan står i just nu. För en månad sedan beslutade kyrkomötet med överväldigande majoritet (drygt 85 procent) om en ny kyrkohandbok. Beslutet innebär att den nya kyrkohandboken tas i bruk i alla Svenska kyrkans församlingar på pingstdagen 2018.

Många har på olika sätt kunnat följa hur kyrkohandboken varit nyhetsstoff i media liksom i sociala medier. Själv har jag under flera år funnits i dessa skeenden som en av dem som haft ansvar på nationell nivå för kyrkohandboksrevisionen. Det var ett på många sätt meningsfullt och fascinerande uppdrag även om personpåhopp och det som kan sammanfattas som fake news (från anställda i Svenska kyrkan liksom från företrädare för akademier och universitet) var upprörande och ibland tärande. Nu är uppdraget slutfört och jag har förmånen att verka i en mångkulturell församling med en bredd av fromhetsuttryck. Vi är redo att ta emot kyrkohandboken som en ram och bas för gudstjänstens liv.

Gudstjänsterna som är grundpulsen i kyrkans liv innebär stora utmaningar för Svenska kyrkan i ett framtidsperspektiv. Gudstjänststatistiken säger oss att gudstjänstfirande med barn och unga rasar oroväckande. Antalet huvudgudstjänster har sedan 1990 minskat från ungefär 156 000 gudstjänster till 92 000 gudstjänster 2014. Det är inte helt ovanligt att nästan ingen, förutom de tjänstgörande, kommer när klockorna kallar en helt vanlig söndag. I en Facebookgrupp för präster återkommer frågor om vad man som präst ska göra för att själv behålla gnistan om det knappt längre finns en gudstjänstfirande gemenskap. Till detta kommer att det är svårt att rekrytera inte minst kyrkomusiker då det i flera församlingar inte finns behöriga sökanden. I den nya kyrkohandboken har man i viss mån tagit höjd för det senare dels genom att det vid sidan av traditionell notering nu finns ackordsymboler, och dels genom att satsernas arrangemang ska vara på en nivå som är möjlig också för den som har en begränsad utbildning men som ändå kan leda församlingen i den gemensamma gudstjänstsången.

För mig har revisionen haft ett enda fokus: att främja församlingarnas gudstjänstfirande i vår tid. Och här menar jag att pendelrörelsen som präglade revisionsarbetet på 1970- och 1980-talen blivit allt mer daterad. Bakom resonemangen då för över 40 år sedan låg en rättoreflektad syn på traditionen som norm, och vilka skälen skulle vara för att just välja och lyfta fram vissa tidsperioder men välja bort andra. För, som Läronämnden påpekade redan 1985, att förnya gudstjänsten med ett kontextuellt fokus står inte i motsättning till den liturgiska traditionen. Tvärtom. Det hör i själva verket i högsta grad till traditionen och inte minst det evangeliskt-lutherska arvet att gudstjänsten ska firas på folkspråket och att gudstjänsten därmed på ett självklart sätt är i kontinuitet med traditionen.

BOEL HÖSSJER SUNDMAN

